తెలుగు కథా సాహిత్యంలో 'ప్రేమ' కథలు

- విహారి

ప్రేమ అనగానే స్ఫురించేది - స్త్రీ పురుష సంబంధం.

నిజానికి - తల్లీకొడుకు, తల్లీకూతురు, తండ్రీ కొడుకు, తండ్రీ కూతురు, అన్నా చెల్లీ, అక్కా చెల్లీ, అక్కా తమ్ముడూ, భార్యాభర్తా, ప్రేయసీ ప్రియుడూ - ఇలా అనేక స్త్రీపురుష సంబంధాలు. ఒక్కొక్క సంబంధానికీ శతకోటిపేర్లు. మమత, మమకారం, ఆప్యాయత, అభిమానం, అంతఃకరణ, అనురాగం, అనుబంధం,... 'ప్రేమ'... ఇలా... వీటన్నిటా ప్రేమ ఒక అంతర్ధ్వని!

మరి ప్రేమకథలు అంటే? -

ఒక working definition ఇచ్చుకొనేటప్పుడు కొన్ని తరహా కథల్ని మాత్రం - ప్రేమకథలుగా వర్గీకరించుకుంటాం.

భార్యాభర్తల మధ్య దాంపత్య (సాంసారిక) ప్రణయం ఇతివృత్తంగా సాగేరచనలు. ఇవి ఒక తరహావి.

ప్రేయసీ ప్రియుల మధ్య ప్రేమ ఇతివృత్తంగా సాగేవి - ఇవి రెండవ తరహా రచనలు. వీటిలో మళ్లీ - వివాహం అయిన స్త్రీయో, పురుషుడో వివాహేతర సంబంధానికి ఉవ్విళ్లూరుతూ వుండేవి. 'వాంఛ' చుట్టూ పరిభ్రమించేవి కొన్ని. మరి కొన్ని అవివాహితులైన యువతీ యువకుల్లో ప్రేమావిర్భావం, దాని విచ్ఛిన్నం లేదా సాఫల్యం పరిధిలో తిరిగేవి. వీటన్నిటి మధ్యా 'ప్లెటోనిక్ లవ్' (అమలిన శృంగారం)లోని సూక్ష్మ ప్రకంపనల చిత్రణ. అదొక ప్రత్యేక ఫణితి!

ప్రేమ ఎప్పుడూ ఒక మధురభావన. అది మనిషి గుండెని ఊపివేసే అంతర్లయ. ఒక అంతర్జ్వాల. ఒక వినిపించీ వినిపించని రాగం. పాడని

"కథలంటే పైపైని ఉన్నాయ నుకున్నావేమో. అవి కల్పించడానికి చాలా గొప్ప ప్రతిభ వుండాలి. వాటి విలువ తెలుసుకోవ డానికెంతో పరిజ్ఞానం ఉండాలి. అవి చెప్పడా నికెంతో నేర్పుండాలి. కథలు కళ్లకు వెలుగిస్తాయి. బుద్ధికిపదును పెడతాయి. మనసుకి ఉత్సాహము, ఉల్లాసము కలిగిస్తాయి"

''తెలుగు కథకులలో ఆయన 'కథకచునాపాలీ''' అని కనకప్రవాసి గారిచే ప్రశంసింపబడిన, జగమెరిగిన తెలుగు కథాచక్రవర్తి - శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారి ఉద్ఘాటన అది!

మరి కథ రాయడమే ఆషామాషీ కాదనుకున్నప్పుడు, ఇక ప్రేమ కథ గురించి చెప్పాలా?!

సామాన్యులు అనుకునేటట్లు ప్రేమకథ రాయడం అంత నల్లేరు మీది బండి నడకేం కాదు.

Telugu Jyothi Special Issue April 08

పల్లవి. మోయలేని హాయి. చితీచింతనల మధ్య అనిర్వచనీయబోధి. ప్రేమ జనించిందా అది మనిషిని ఊపిరి సలపనివ్వదు. ఆకలీ నిద్రా వుండవు. ప్రకృతి వింతవింత వర్ణాల్లో సోకుబోయి కళ్లు బైర్లుకమ్మేటట్లు చేస్తుంది. మనిషిని 'నభయం... నలజ్జ...' స్థితిలోకి నెట్టుంది. రోజూ చేస్తున్న పని పనికిరానిదై పోతుంది. రోజూ చూస్తున్న దృశ్యం అప్రధానమయిపోతుంది. కాలం గడవదు. అలాగని ఆగిపోదు. ఆలోచనల్లో, తపనలో పరిగెత్తుతూ వుంటుంది. ప్రేమ వినా జీవితానికి అర్థంలేదనిపిస్తుంది. జీవనం నిస్సారమనిపిస్తుంది. జీవిక పట్ల ఉదాసీనత, నిర్లక్ష్యం ఏర్పడతాయి. అబ్బో... అదొక పెద్ద అవస్థ! ఒక ఉప్పెన, ఒక ఉద్వేగం, ఒక ఉత్తేజం! దేహాన్ని స్పర్శిస్తూ-వేడో, చల్లదనమో, ఆహ్లాదమో ఆనందమో-తెలియని నిర్వేదంలో, నిట్టూర్పుల్లో ముంచుతూ వుంటుంది! రామరాజభూషణుడన్నట్టు - 'ఉసురను, కన్నుమోడ్చు, తలయూచు, తలంచు, నగుం, జెమర్చు...' వంటి స్థితిలోకి పోతుంది పరిస్థితి!

అయ్యో, ఇదంతా ఎందుకంటే,

అదిగో - వివాహితులు కానీ, అవివాహితులు కానీ ఒక మనిషి పైన తెలిపినట్లు మనస్తత్వ తత్వ, వర్తనాది, చిత్త వికార విభ్రమ విలోమాలకు లోనయినప్పుడు జీవన పట్టంకంలోని ఏ పార్శ్వంనైనా (కడకది రసాభాస యినా సరే!) చిత్రించిన కథని మనం 'ప్రేమ కథ'గా అనుకుందాం; అని వివరణ ఇవ్వడానికి!

అసలు ప్రేమ కథ రాయని తెలుగు రచయితలు అరుదు!

ఆధునిక తెలుగు కథానికకు ఆద్యుడైన గురజాడ వారి కథల్లో 'మెటిల్డా'నే తీసుకున్నా - ముసలిపులి (భర్త) రెండో భార్యపట్ల ప్రేమరాహిత్యం, అనుమానం లేక కాలేజీ విద్యార్థి అవ్యక్తప్రేమ చూపు - ఫలితమే మెటిల్డా ఆ విద్యార్థికి దీనంగా రాసిన ఉత్తరంగా పర్యవసించింది.

స్త్రీ చైతన్యాభిలాషి, కథాసంచలనం - చలం గురించి ప్రత్యేకంగా చెప్పాలా? చలం ఉత్తమోత్తమ కథ - ప్రతీకాత్మక కథ - 'ఓ పువ్వు పూసింది' లో ప్రేమే కదా అంతర్లయ, అంతర్ధ్వని! అలాగే, చలం కథ 'యవ్వనవనం' ఉంది. నాటకంలో వేషాలేసే 'ఆమె' పట్ల ఆకర్షణ కుర్రాడికి. ఆమె అతని కలల రాకుమారి, దేవి! కానీ, ఆమె నాటకాలరత్తి! ఇతని బావకీ ఆమెకీ సంబంధం వుంది. అక్క చీరెని ఆమెకిచ్చాడు బావ. 'అక్క- నాకుటుంబానికి, నా వంశానికి, నా గౌరవానికి, నా జీవితానికి పెనవేసుకున్న అక్క! అక్క ఒంటిని, ఘరానాని, పాతివ్రత్యాన్ని పెనవేసుకుంది ఆచీరె. అక్కమీద నాకు ద్వేషముండనీ, నా అక్కతోటి, నా అక్క చీరెతో ఆమె సమానమెట్లా అవుతుంది. ఆమెకూ, నాకూ మధ్య వుత్త అర్థంలేని ప్రేమ, అవసరం లేని వుత్త ప్రేమ' ఇదీ ఆలోచన. వెళ్లి 'అక్కయ్య చీరె తీసుకురమ్మంది' అని అడిగాడు. ఆమె ఇచ్చేస్తుంది. "అతని వైపు చూడకుండానే రైలు వైపు వెళ్లిపోయింది!" కథలో సందేశం వివరిస్తూ ఇలా అంటాడు, "ఈ ప్రేమనే ఐశ్వర్య వంతులకీ, రాజకుమారులకీ లేక జానపదులకీ, కర్షకులకీ అంటకడితే - మీకు చాలా సహజంగా అందంగా కనిపిస్తుంది. లేని అందాలు కూడా కల్పించుకుంటారు, సులభంగా. కాని మామూలు మట్టిస్త్రీకి... ఏ అవసరమూ, అంశాలేని ప్రేమ వుందంటే నమ్మడం కష్టం. మన జీవిత సూత్రాల క్రింద, మన ఆధిక్యతా భావం కోసం నిజమని నమ్ముతున్న విలువలు తారుమారవుతాయి!" ఇదే కథముగింపు.

ప్రేమ అనేది ఒక విశ్వవ్యాపనమైన మధురోహ, భావనాకేల, అనుభూతిహేల! ప్రేమ ఒక ఏడుపాయల జడ! అల్లటం, అల్లకుండా వదిలేయటం- రెండూ కూడా కష్టసాధ్యమైన పనులే మరి! ఉత్త ఆకర్షణకి, ప్రేమభావనకు లోనైన కుర్రాడుకూడా - చూడండి, కడకు ఆ ప్రేమని 'ఉత్తప్రేమ' అని తీసిపారేశాడు. ఇదే జీవన వైరుధ్యం. అందుకే, ప్రేమ కొండొకచో child play కూడా అవుతుంది!! infatuation!!!

Telugu Jyothi Special Issue April 08

జాతి కథకుడు మల్లాది రామకృష్ణ శాస్త్రిగారి 'తాతగారి కథల్లో, సానిపాప కథల్లోనూ శృంగారమే ప్రధానరసం' - అన్నారు ఆరుద్ర. 'సినీవాలి' కథలో పినతల్లి కూతురు కాపరం నిలపడానికి ప్రేమిస్తుంది మంజరి. 'కులాసా' కథలో అక్కా బావలకు ప్రేమవిధానాలు నేర్పుతుంది మరదలు.

కొడవటిగంటి కుటుంబరావు ఎంతగా తరతరాల మధ్యతరగతి మనస్తత్వాన్నీ, హేతురాహిత్యాన్నీ, అసహ్యించుకుంటూ, వారిధోరణిని నిరసిస్తూ శతాధిక కథలు రాసినా, ప్రేమ, ప్రణయం, దాంపత్యాలపై ఆర్థిక పరిస్థితుల ప్రభావం ఏ విధంగా వుంటుందో 'విమోచనం' 'మారిన జీవితం' వంటి కథల్లో చిత్రించారు.

బుచ్చిబాబు దగ్గరకొచ్చేసరికి, కథల్లో ప్రేమ తత్వం, చిత్రణ పుష్పించి, ఫలించటం చూస్తాము. బుచ్చిబాబు కథకుడుగా కూడా ఆదర్శమానవతావాది. అందుకనే, ఆయన కథల్లో - ఆదర్శ ప్రేమకే పెద్దపీట. రాయప్రోలు వారి అమలిన శృంగారానికి కథాకల్పన కావించిన ప్రతిభామూర్తి - బుచ్చిబాబు. 'నన్ను గురించి కథ వ్రాయవూ' 'పొగలేని నిప్పు' వంటి కథలు ఈ కోవకు చెందినవే. 'నన్ను గురించి కథ వ్రాయవూ' కథలో నాయకి కుముదం పాత్ర స్వరూపస్వభావాల చిత్రణలో బుచ్చిబాబు సౌందర్యాన్వేషణ ఎత్తిపోతలలా జాలువారుతుంది. సన్నివేశానికి ఆర్ద్రతకూర్చి, ప్రేమభావనకు ఔచిత్యమూ, ఉదాత్తతా కల్పించటం బుచ్చిబాబుకే సొంతమైన ప్రజ్ఞగా భాసించిందీ కథలో. కథముగింపు చదవండి. హాస్పిటల్. ఆమె చేయిపై అతను చెయివేయబోయాడు. ఆమె చెయిలాక్కుని దుప్పట్లో దాచుకుంటుంది. "నువ్వెందుకు పెళ్లి చేసుకోలేదో నాకు తెలుసు. నా కోసం. నాకు నిర్విచారం. కాని నువ్వు మాత్రం..'' అని ఏమో చెప్పబోయి కళ్లుమూస్తుంది. జీవన తాత్త్వికతలో రేఖామాత్రం ప్రేమని నాయికా నాయకుల్లో మూర్తిమంతం చేయటం - అంత సుళువైన విషయం కాదు. అమూర్తభావాలను అక్షరాల కూర్పుతో అర్థస్ఫూర్తి కల్పించిన మేటికలం బుచ్చిబాబుది. ఆయన కథల్లో "నిరంతరత్రయం' 'మేడమెట్లు' 'పశ్చాత్తాపంలేదు' వంటి రచనలు - బుచ్చిబాబే చెప్పినట్లు మళ్లీ మళ్లీ చదివించే ఖండకావ్యాలు! 'పశ్చాత్తాపంలేదు' ఒక చిత్రమైన మానసిక వైరుధ్యం మీద ఆధారపడిన కథ. స్త్రీ పురుషులు సహజమైన పరస్పరాకర్షణకు లోనై, మళ్లీ ఆ ఆకర్షణని ఆమోదించలేక ఒకరికొకరు అసత్యాలు చెప్పుకుంటారు. ఆమె వివాహిత. అతడు వివాహితుడు. ఇద్దరూ అవివాహితుల్లా అబద్ధమాడుకుంటారు. చివరికి వాస్తవం తెలుసుకుంటారు. ఇద్దరికీ ఆ 'దగా' గురించి పశ్చాత్తాపం లేదు! ప్రేమలో అవకాశవాదమా, కపటమా - ఆలోచనీయమైన కథాంశం! బుచ్చిబాబు కథలన్నీ తరగని ప్రేమగనులు! దంపతుల మధ్య చిన్న ప్రహసనంలా సాగే 'తనను గురించిన నిజం' చూస్తే, రామ్మూర్తి (కల్పిత) ఊహా సుందరి ప్రియభారతి ఉత్తరాలు ఎంతో ఆహ్లాదంగా, ఆనందంగా నడుస్తాయి. భావుకభావ్యమానమైన తియ్యని సెలయేటి జాలులా సాగుతుంది రచన. బుచ్చిబాబు ముద్ర - శైలీ శిల్పం పడుగుపేకల్లా కలిసి - చదువరిని ఉల్లాసంలో తేలుస్తుంది. ఇక '4711 టాస్కా' అనే కథ గురించి చెప్పను. చదవండి ఈ సంచికలో -

నిరంతర సత్యాన్వేషిగోపీచంద్. అద్భుతమైన సామాజిక స్పృహతో - 'ధర్మవడ్డీ' వంటి అజరామరమైన కథని తెలుగు వారికిచ్చారు. గోపీచంద్' కార్య శూరుడు' అని ఒక చిత్రమైన ప్రేమకథరాశారు. శిశిర కుమారబాబు, తిలకం ప్రేమించుకున్నారు. ఇది తెలుసు తిలకం భర్త వెంకయ్యకు. ఆమె శి.కు.బాబుతో గడిపిన 'మధుర' క్షణాల్ని గురించి ఆలోచించుకుంటూ, తన ప్రస్తుత జీవితంతో పోల్చుకుంటూ విచారంలో మునగటాన్ని గమనించి, చాకచక్యంగా శి.కు.బాబు తాను లేనప్పుడు నాలుగు రోజులు తన ఇంట్లో

Telugu Jyothi Special Issue April 08

తిలకంతో మళ్ళీ గడిపే అవకాశం కల్పిస్తాడు వెంకయ్య. ఈ నాలుగు రోజుల పరిచయంతో ఆమెవైపు దిగిపోయింది. శి.కు.బాబు ఎంత సామాన్యమానవుడో, దుర్భర పురుషుడో, అతని కవిత్వం, ఎంతపనికి మాలినదో ఆమెకు తెలిసింది. అతని పద్యాలకంటే, వెంకయ్య ఫ్యాక్టరీలో రాసే ఎకౌంట్లే ఉపయోగకరమైనవని ఆమె గ్రహింపుకి వస్తుంది. ఈ సారాంశాన్ని శి.కు.బాబుకు తానే విడమర్చి చెప్పి పంపిస్తాడు వెంకయ్య! ఊహవేరు, వాస్తవ జీవితం వేరు! ఒకటి రంగులకల, రెండవది బతుకువల!!

విలక్షణమైన తొమ్మిది కథలు మాత్రమే రాసి, తెలుగు కథా సాహిత్యంలో లబ్ధప్రతిష్ఠులైన రచయిత బుచ్చిా వెంకట సుబ్రహ్మణ్యంగారు. వీటిలో మరీ విలక్షణమైన ప్రేమకథ 'పారిస్'. కథకుడు పర్యాటకుడుగా పారిస్ వెళ్లాడు. ఫ్రెంచిపిల్ల రేనీతో పరిచయమవుతుంది. ఆమె కొంచెం ఫాస్ట్. ఫిలిప్ అనే బాయ్‌ఫ్రెండ్ వున్నాడు. కానీ కథకుడు, రేనీ-ఇద్దరి అభిరుచులూ కలిశాయి. ఇతనామె స్నేహాభిలాషి మాత్రమే. కానీ రేనీ ఇతన్ని గాఢంగా ప్రేమించింది. అతనికి తెలుసు. ఉన్నట్టుండి లండన్ వెళ్లిపోతాడు. ఆమెని తలచుకుని ఏడుస్తాడు. ఆమె పట్ల అతని జాలీ, సానుభూతీ, విచారం, ఆవేదన, ఆందోళన - అతని గుండెని విలవిలలాడిస్తాయి. "జీవించే ప్రతి జీవికీ రెండు పరస్పర వ్యతిరేకమైన మనోగుణాలుంటాయి. ఒక మనోగుణానికి జీవిత పరిస్థితులతో మైత్రి. రెండవ గుణానికి జీవిత పరిస్థితులతో వైరం'' అన్న వ్యాఖ్యలతో కథ ముగుస్తుంది. దేశభాషలకూ, కులమతాలకూ అతీతమైన ప్రేమభావనకు స్వచ్ఛమైన కథాత్మక చిత్రణ., 'పారిస్' కథ. దేశీయత - విదేశీయత, వాస్తవికత - ఊహాజనిత ఆవేశచిత్రం - వీటి నిఖార్సయిన కలగలుపుని "పారిస్'' కథలో చదివి ముగ్ధులు కావాలి పాఠకులు!

పేరడీ సూరీడు, సాహితీ చంద్రుడు - జరుక్ శాస్త్రి తెలుగు నుడికారంతో తెలుగు కథా, సాహిత్యాన్ని కూడా సుసంపన్నంచేసిన ఘనుడు. 'శృంగభంగము' కథలో వస్తువు ప్రేమాలంబనమైనదే. అద్భుతమైన పాత్రచిత్రణ. అన్నపూర్ణ వితంతువు. భావుకురాలు. బాగా చదువుకుంది. ఆనందం - కవి, భావుకుడు, బుద్ధిజీవి, నిష్కపటి. ఆమె ఆనందాన్ని ప్రేమించింది, గౌరవించింది, లాలించింది. కథ చివరికొస్తుంటే, చెప్తుంది. "నా ప్రేమకు, గౌరవానికి జాలీ, సింపతీ మూలాధారం. ఈ సంఘం దేశం నీలాంటి వాణ్ణి ఎలా నలగ్గొట్టుతుందో తెలుసు.'' డబ్బులేకపోతే నెగ్గుకురాలేవు. అదీ జాలి. అదీ సింపతీ. నువ్వు గొప్పవాడివి కావాలి.'' ఇలా... ఇలా... ఆనందం ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు. "నీ ప్రేమ ఎంత మధురమైనదో, నీ జాలి అంతబాధాకరం. నీ సుధాజ్వాలలో నేను అమృతమూర్తిని కాలేకపోయాను... జీవితమే ఒక పీడకల....'' అంటూ ఉత్తరం!! ఆలోచనాత్మకమైన శైలీ శిల్పాలతో కథనడిపారు జరుక్‌శాస్త్రి. 1941 నాటి కథ!!!

ఎన్.ఆర్.చందూర్ గారి పేరు ఆ తరం పాఠకులకు బాగా తెలుసు. మాలతీచందూర్ గారి భర్త. ఆయన రాసినకథల్లో కథారచయిత మధురాంతకం రాజారాంగారు తన 'కథాయాత్ర'లో 'దారిదీపాలు' శీర్షిక క్రింద ప్రత్యేకంగా ప్రశంసించిన 18 తెలుగు కథల్లో 'మంగుళూరు మెయిల్' కూడా ఒకటి. 'మంచి కథకు కాలదోషం పట్టదు' అన్నారు వారి కథ గురించి!

1953లో జరిగిన (రెండోసారి) ప్రపంచకథానికల పోటీకి తెలుగు నుంచి ఆంధ్రపత్రిక ద్వారా నలుగురి కథలు ఎంపిక చేయబడినై. (పు.సు.శర్మ, తెన్నేటి సూరి బొమ్మిరెడ్డిపల్లి సూర్యారావు, హితశ్రీ). హితశ్రీగారి అద్భుతమైన ప్రేమకథ 'గులాబీ పువ్వు - సిగరెట్టు'. ఆనందరావ్ డాక్టర్. కార్లో హైదరాబాద్ నుంచి నెల్లూరు వెళ్తున్నాడు. దారి మధ్యలో టాక్సీ చెడిపోయింది. కుగ్రామం. దారి

Telugu Jyothi Special Issue April 08

పక్కనో ఇల్లు. ఒక ముసలాయన, ఆయన కూతురు వసంత. ఆతిధ్యం ఇచ్చారు. హఠాత్తుగా ముసలాయనకి హార్ట్ ఎటాక్. వైద్యం చేశాడు, ఆనందరావ్. ఆమె ఎంతో ఋణపడివున్నానని కృతజ్ఞతలు చెప్పింది. మాట కలిసింది. ఆమె చిత్రకారిణి. భోజనం అయిన తర్వాత తన చిత్రాలు చూపింది. అందులో ఒక చిత్రం అడిగి తీసుకున్నాడు. ఒక గులాబీపువ్వు వికసించబోతున్న మొగ్గ, సాలెగూడు, కీటకాలు, రెమ్మలు. టాక్సీబాగయింది. సెలవు తీసుకున్నాడు. ఉపకారానికి ఆమె కృతజ్ఞతలు. ఆనందరావులో ఏదో చెప్పలేని ఆనందానుభవం. మనిషంటే వేరే ఆలోచనలు, అభిప్రాయాలు. ఆమాట ఆమెతో అనేస్తే...? అమ్మో..." అనకూడదు. ఈ రాత్రి అజరామరం. ఈ కాంతికి నీడలేదు. ఈ మధుర సంగీతంలో ఏ అపశ్రుతీ రాకూడదు" అనుకుంటాడు! ఒక sublime thought దానికి ఉత్తమ మానవతా విలువల జోడింపు. ప్రేమ ఒక స్వర రాగఝరి అనేది అందుకేగా మరి!!

రాజారాం గారి 'కమ్మతెమ్మెర' కూడా అలాంటి మధుర భావనకు రూపకల్పనే. శేషాద్రి పెళ్లి జరిగిపోయింది. రెండు మూడు రాత్రులుగా నిద్రలేదు. గాలిబాగావీచే వసారాలో మంచం వేయించుకున్నాడు. నిద్ర ముంచుకొస్తోంది. కాని చలి. దుప్పటి లేదు. చేసేది లేక కాళ్లను కడుపులోకి తీసుకుని, చేతుల్ని రొమ్ముపై దాచుకుని, మాతృగర్భస్థ శిశువులా ముడుచుకుపోయాడు శేషాద్రి. మగతనిద్రలో ఉలిక్కిపడిలేచాడు. శాలువా కప్పి ఒక ఆకారం చీకటిలోకి జారిపోసాగింది. చేతికి జడ దొరికింది. జడలోని చేమంతులు నాలుగుమాత్రం చేతిలోచిక్కి, జడా జారిపోయింది. అర్థమైంది. 'మనసిచ్చి మనసుపుచ్చుకోగల అర్థాంగి కోసం వరపడగా, భగవంతుడు తనకిచ్చిన వరాలు!' ఎంత చక్కటి కథో. రాజారాంగారి వందల కథల్లో ఈ కథే నా కత్యంత ఇష్టమైనది!

తిలక్ 'ఊరిచివరిఇల్లు' చక్కని ప్రేమసరస్వతి పారే త్రివేణీ సంగమం వంటిది. ఇచ్ఛాపురుపు జగన్నాథరావు గారి కథల్లో 'మనిషీ -మమత'లో దంపతుల మధ్య ప్రణయ కోపాలూ, తాపాలూ, మూడోమనిషి ప్రమేయంతో కలిగే కినుకలూ, మూతిబిగింపులూ - 'సిగరెట్ ఎందుకు మానేశారు. అమిత కోసమేనా?' అని భార్య ఆరాతీయటం; చివరికి భార్యే అతనికి సిగరెట్ అందిస్తూంటే, 'ఎందుకిలా?' అని అతనడిగితే 'నేను సుజాతను - మీరు జగన్. అందుకూ!' అనగలగటం - అంతా అనురాగ ప్రసారం! అతను 'అవును... ఆమె సుజాత, నాది' అని అనుకోవటం! ఎంతగడసరితనం - ఇద్దరిలోనూ. ప్రణయసాఫల్యం అక్కడే ద్యోతకమయ్యేది!

ఆర్.యస్.సుదర్శనంగారి 'మధురమీనాక్షి' అటు జీవన తాత్త్వికత, ఇటు మాంత్రిక వాస్తవికత వీటి మధ్య ప్రేమ - ముప్పేటగా సాగిన గొప్పకథ. ప్రేమలోని వేదన, సంవేదన - వీటి ధ్వనీ, ప్రతిధ్వనీ కొన్ని తెలుగు కథల్లో అనిర్వచనీయమైన మాధుర్యవిషాదాలతో చిత్రించబడినై. ఉదాహరణకి పి.లీలగారి 'దీపంపురుగులు' కథ. 'బాగామారిపోయావ్... మారని నువ్వూ నేనూ ఒకటే కానీ, మారిన నువ్వూ నేనూ ఒకటి కాలేము. ముందుగా వెళ్ళిపోతున్నా. మారని నీ కోసం ఎదురు చూస్తూంటా, పైబికాల్లోంచీ...' అని బావకి ఉత్తరం రాస్తుంది హేమూ.

వీరాజీ 'రీగారీగా' అని రష్యా నేపథ్యంలో మంచి ప్రేమ కథ రాస్తే, టి.సంపత్‌కుమార్ 'లియోసా' కథ చైనా నేపథ్యంలోని చక్కటి ప్రేమకథ. యుగయుగాల భారతీయ ఆత్మకు కథాగుళికలాగా ఎన్నెల్, కెప్టెన్ కర్రిశివాజీ అనే జంటరచయితలు 'బూమెరాంగ్' అనే అతిగొప్ప ప్రేమకథని రాశారు. ఒక అమెరికన్ యువతి కేథరిన్, ఒక అచ్చతెలుగు అబ్బాయి ప్రసాద్- ఈ కథలో జంట. ఇద్దరూ ఒకర్నొకరు వలచి, వలపించుకున్నారు. ఆమెని అమాలాపురం తీసుకువచ్చి, భారతీయ సంస్కృతి,

Telugu Jyothi Special Issue April 08

తెలుగు వారి సంప్రదాయాలు, ఆచారాలు అన్నీ ఎరుకచేస్తాడు. చాలా చోట్ల పర్యటిస్తారు. ఆమె ముందుగా అమెరికా తిరిగివెళ్తుంది. ప్రసాద్ తర్వాత చేరుకుంటాడు. చివరికి ఆమె అతన్ని పెళ్లి చేసుకోడానికి అంగీకరించదు. "ప్రేమ, పెళ్లి, సెక్స్ - అనేవి వేరువేరు పదాలు మాకు. మీకలా కాదు. అవి మూడూ ముడిపడేవుంటాయి. భార్యా భర్తల బంధం ఎంతో ఉన్నతంగా, పవిత్రంగా భావిస్తారు మీరు. సంస్కృతిలో, ప్రేమను పంచి ఇవ్వడంలో మేము మీకంటే వో రెండు శతాబ్దాలు వెనుక ఉన్నామనిపిస్తుంది. నిన్ను పెళ్లి చేసుకుని జీవితాంతం గిల్టీ కాన్షస్‌తో కొట్టుకోలేను..." అంటూ వెళ్లిపోతుంది. భారతీయ వివాహవ్యవస్థమూలాలూ, ఆ వ్యవస్థాచట్రంలో మనుషుల విశ్వసనీయత, వారి ప్రవర్తనను శాసించే భావజాలం - వీటన్నిటిమధ్య భారతీయ కుటుంబ జీవన విధానం - ఇన్ని సూత్రాల్నీ ఒక్క చోటికి చేర్చి ఎంతో హేతుబద్ధంగా, శిల్పనైపుణ్యంతో ఈ కథ చెప్పారు, రచయితలు. తెలుగులో వచ్చిన శతకోటి ప్రేమకథల్లోని సహస్ర గొప్ప కథల్లో - ఈ కథకి సాటిగా నిలిచే కథ - లేదు, లేనే లేదు, లేదు గాక లేదు! ఈ రచయితలిద్దరు ఎవరో చాలామందికి తెలీదు. నాకూ తెలీదు!! (చిరునామా కూడా లేదు. ప్రయత్నించినా దొరకలేదు).

స్వామి 'ఆగామివసంతం'. ఆవుల మంజులత 'నిన్ను ప్రేమించలేదు', యద్దనపూడి సులోచనరాణి 'ఐలవ్యూ', జానకీబాల 'కొవ్వొత్తి', జ్యేష్ఠ 'ముఖేష్ పాట'; ధేనువకొండ శ్రీరామ మూర్తి 'ముఖముల్ గులాబీ'; వేదగిరి రాంబాబు 'సముద్రం'; కల్యాణ సుందరీ జగన్నాథ్ 'మాడంతమబ్బు'; బి.పి.కరుణాకర్ 'అంబాలీన్'; ఆదూరి వెంకటసీతారామమూర్తి 'యోగం'; పి.వి.శేషారత్నం 'వెన్నెట్లోగోదారి'; బెజ్జారపు వినోద్‌కుమార్ 'శిథిలస్మృతి'; శ్రీరమణ 'మిథునం'; వల్లూరి శివప్రసాద్ 'తాజ్‌మహల్'; రామా చంద్రమౌళి 'ఇద్దరు మనుషులు ఒక జీవితం'; డి.వెంకట్రామయ్య 'కాటుక కంటినీరు'; ఎ.పుష్పాంజలి 'ఓన్లీ బికాజ్'; గొల్లపూడి 'రోమన్ హాలిడే'; భ.రా.గో 'మీకూ ప్రేమ కథలే ఇష్టం'; భమిడిపాటి జగన్నాథరావు 'సముద్రం'; కె.వి.నరేందర్ 'అలసి పోయాను ప్రభూ'; కె.వరలక్ష్మి 'అతడు - నేను'; కె.బి.లక్ష్మి 'సాధన'; దాశరథి రంగాచార్య 'తామరపూలు'; ముళ్లపూడి 'వరలక్ష్మీ వ్రతం'...వంటి అనేకానేక గొప్ప కథలు మనముందు నిలుస్తాయి. అన్నీ మాస్టర్ పీసెస్!!

కాగా, 1961-70 దశకంలో (ప్రత్యేకించి పూర్వార్థంలో) వార పత్రికల ప్రోత్సాహంతో - 'బాయ్‌మీట్స్‌గళ్' కథలు - వందల సంఖ్యలో వెలువడ్డాయి. అవన్నీ ప్రేమకథలుగా స్వీకరించలేం. తరుణ యౌవనంలో 'ఆపోజిట్ సెక్స్' మీది ఆకర్షణ ప్రభావంతో, ఒక 'త్రెడ్' ఆధారంగా, ఊహాజనితమైన వస్తువుతో వచ్చిన కథలు అవన్నీ. ఆదివిష్ణు 'అగ్గిబరాటా' వంటి కథలు పాఠకులకొక 'కిక్' ఇచ్చిన దశ అది. ఆ సమయ పరిచ్ఛేదంలో - ఆ తర్వాత ఉత్తమ కథారచయితలైన ఎందరో కథకులు - ఆ తరహా రచనలు చేశారు. అదొక ఉప్పెన. ఆ తర్వాత ఆ పొంగు చల్లారింది.

వెన్నెల చల్లగా, ఆహ్లాదంగా, ఆనందంగా బాగుంటుంది. ఒక్కొక్క చోట వెన్నెల నీడలూ బాగుంటాయి. ఉదాహరణకి కొబ్బరి ఆకుల సందుల్లోనుంచి జాలువారుతున్న వెన్నెల నీడలు! అలాగే ప్రేమకథ సార్వకాలీనమూ, సార్వజనీనమూ, సార్వత్రికమూ అయిన ఒక తియ్యని బాధకు రూపకల్పన. అయినా, దాని నీడ దానికీ వుంటుంది. గాయకుని బట్టి శ్రుతి - అపశ్రుతి కూడా అవుతుంది కదా - ఆ విధంగా నన్నమాట!

రాధామాధవ భావనలోని 'మరణమైనా మధురమురా' వంటిది అసలైన ప్రేమకథ. సిసలైన ప్రేమకథ చదివిన పాఠకుడు 'మోయలేని ఈ హాయిని మోయనీ' అనుకోవాలి. అప్పుడూ ఆ రచన సాఫల్యం. ప్రేమకథ కొంగున కట్టిన గుడ్డలు విప్పిన పూల

Telugu Jyothi Special Issue April 08

పొట్లంలా, నెచ్చెలి ఆత్మీయస్పర్శలా హృదయానికి సన్నిహితం కావాలి. కొత్త జీవిత రహస్యాన్ని బోధపరచగలగాలి. అదీ సారం, సారాంశం! అదీ భావం, భావార్థం!!

ప్రముఖ కథా రచయిత హితశ్రీ కథగురించి ఒక కవితా ఖండిక వంటి నిర్వచనం ఇచ్చారు. "కథ ఓ మెరుపు, ఓ చిరుగాలి, ఓ ధనుష్టంకారం, ఓ మువ్వల సవ్వడి, ఓ లాస్య భంగిమ, ఓ హరివిల్లు, ఓ జీవిత శకలం! కథరాయటం ఓ తపస్సు. కథ సాక్షాత్కరించటం ఓ వరం!''

అందమైన, అద్భుతమైన ప్రేమకథకీ ఇదంతా వర్తిస్తుంది. మంచి ప్రేమకథ చదివితే - మల్లీశ్వరి సినిమా చూసినట్లుండాలి. సిరివెన్నెల సినిమా పాటలూ, నేపథ్యమూ బుద్ధితలుపు తట్టాలి. పెళ్లిపుస్తకమో, రాధాగోపాలమో కళ్లల్లో మెదలాలి.

అంతకంటే ఎక్కువే నిజానికి. అవును. మంచి ప్రేమ కథ చదివితే - నిన్న రాత్రి ఉతికి వెన్నెల్లో ఆరవేసిన అమ్మ చీరెని ఈ రాత్రి కప్పుకున్న వెచ్చదనం, చల్లదనం, కమ్మదనం, అమ్మతనం - ఊహనీ, గుండెనీ ఉక్కిరిబిక్కిరి చేయాలి!

అంతేమరి!

తెలుగు కథా సాహిత్యం చేసుకున్న అదృష్టమేమంటే, అలాంటి నిక్కమైన మంచి నీలాల్లాంటి కథలు లెక్కకి మిక్కిలిగా ధరించి 'అధిక చక్కని' సాహితిగా వాసికెక్కటమే! అన్ని... కథల్లో నుంచీ ఒక్కదాన్ని ఎన్నిక చేసుకుని ఇంచక్కా చదివి, ఆ ఆనందాన్నీ, అనుభూతినీ, అనిర్వచనీయతనీ పొందండి!

ఇష్ట కథార్థ సిద్ధిరస్తు!!!

విహారి

'విహారి' - కలం పేరుతో గత నలుబది సంవత్సరాలుగా సాహితీవ్యవసాయం చేస్తున్న జె.యస్.మూర్తిగారు జీవిత బీమా సంస్థలో జనరల్ మేనేజర్‌గా పదవీ విరమణ చేసి ప్రస్తుతం హైద్రాబాద్‌లో ఉంటున్నారు. ఇప్పటికీ షుమారు 300 కథలు వివిధ పత్రికలలో ప్రచురించబడి వివిధ వార, మాస పత్రికలు నిర్వహించిన కథల పోటీలలో ఉత్తమ కథారచయితగా బహుమతులు పొందినారు. వీరివి ఇప్పటికి 8 కథాసంపుటాలు, 5 నవలలు ప్రచురించబడినవి. ఆకాశవాణి దూరదర్శన్‌లలో సాహిత్య కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు. రామాయణంను ఛందోబద్ధంగా కొన్ని వేల పద్యాలలో రచించారు. ప్రస్తుతం సుందరకాండ వెలవడుట వీరు ఆంధ్ర ప్రదేశ సాహిత్య ఎకాడమి పురస్కారాన్ని 1948లో అందుకున్నారు.

చెక్కు చెదరని పాపట చిక్కు పడియె
వేణి బంధము శిధిలమై పిరుదులందె
కరగి చెరగిన తిలకరేఖలను దుడవ
నతివ యెవడాపహరించె నీ యార్ద్రహృదిని!

రాయప్రోలు

Telugu Jyothi Special Issue April 08